

Rovno s jasným cieľom

Spájanie síl a názorov v minulom roku ukázalo, že spolupráca agropotravinárskych samospráv môže priniesť ovocie. O vlnajších aktivitách v rámci Rady poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv SR a najmä o výzvach pre rok 2020 sme sa rozprávali s predsedom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory /SPPK/ Emilom Machom.

• Ako hodnotíte minulý rok? Do akej miery sa naplnili Vaše očakávania takto spreď roka?

Minulý rok bol ukázkou toho, čo urobí silný tlak spoločnosti a médií s vnímaním agropotravinárskeho odvetvia. Práve vlni sa mu médiá mimoriadne štedro venovali. Aj preto sme vedeli veľmi dobre komunikovať témy, ako je vyššia štátna pomoc do odvetvia, zelená nafta, odškodnenie za sucho, škody na poľnohospodárskych plodinách a iné.

Niektoré veci sa podarilo dotiahnuť do úspešného konca: pre rok 2019 sme dostali historicky najvyššiu výšku štátnej pomoci, vyplatená je zelená nafta pre poľnohospodárov, ku koncu roka sa finišovalo s úhradou poistného, máme zástupcu poľnohospodárov v Rade Slovenského pozemkového fondu, odškodnenie za sucho 2017.

Ďalšie veci sú rozpracované a verím, že v tomto roku aj tie odškrtneme z dlhého zoznamu prác. Ide najmä o vyššiu a stabilnú podporu spracovateľského priemyslu, riešenie kadáverov a monogastrov. Samostatnou kapitolou je rizikový fond.

• Tieto témy sa riešia aj na pravidelných rokovaniach Rady poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv SR /RPPS/, ktorej práve SPPK od júla predsedala. Do akej miery práve táto platforma prispela k ich riešeniu?

„Vo výraznej. Presadzovania spoločných cieľov pre poľnohospodárov a potravinárov dosiahneme len spoločnými rokovaniami, na ktorých si vyjasníme priority a potom ich prezentujeme vo vzťahu k štátnej exekutive. Verím, že aj poľnohospodári, ktorí nie sú členmi jej piatich samospráv, pochopia, že rokovať po vlastnej linke a ne byť súčasťou relevantného zoskupenia neprináša očakávané výsledky. Opätovne preto vyzývam k spájaniu sa. V tomto roku chceme pokračovať v ďalších témach, ako je vypísanie výzvy na likvidáciu kadáverov, ale hlavne v notifikácii ďalších štátnych pomoci, ktoré sú obvyklé v okolitých krajinách. Musíme dosiahnuť viac podpory pre spracovateľský a potravinársky priemysel. Zmysluplnosť RPPS potrebujeme dostať do povedomia aj budúcej vláde.“

- **RPPS pod vedením SPPK ako predsedajúcej samosprávy v závere minulého roka začala predvolebné rokovania s politickými stranami. Rada sa bude tejto agende venovať aj v prvých týždňoch roka 2020. Ako ich zatiaľ hodnotíte?**

V prvom rade musím povedať, že poľnohospodári a potravinári si plne uvedomujú zodpovednosť za to, v akom stave odovzdajú krajinu, pôdu a celkovo vzhľad vidieka nasledujúcim generáciám. Riešenie problémov v agrozorte je však nepredstaviteľné bez úzkej spolupráce práve s predstaviteľmi zákonodarnej a výkonnej moci. Je preto prirodzené, že poľnohospodári a potravinári potrebujú poznať, aký majú jednotlivé vytipované politické strany zámer s ďalším smerovaním agropotravinárstva. Máme za sebou už niekoľko rokovaní. Niektoré diskusie milo prekvapili a aj napriek predpokladaným odborným názorovým stretom sme viedli vecnú debatu, ktorá môže pomôcť hľadať možné riešenia.

- **Aké agropotravinárske témy rezonujú v predvolebných programoch politických strán?**

Sú rôzne. Niektoré sa zameriavajú na európsky dotačný systém, jeho spravodlivosť, efektívnosť a nasmerovanie. Inde sa prioritne rieši výroba slovenských potravín. Vo všeobecnosti však môžem povedať, že viacerými témami sa strany prelínajú, ich spracovanie však majú, pochopiteľne, rôzne. Všetky politické strany, s ktorými sme už mali rokovania, s nami diskutovali o potravinovej sebestačnosti, Spoločnej poľnohospodárskej politike po roku 2020 a pozemkových úpravách či pozemkovom práve.

• **Aké aktivity plánujete v období tesne pred voľbami a po nich?**

Do februárových parlamentných volieb nám ostávajú ešte dva mesiace, počas ktorých sme pripravení rokovať aj s ďalšími politickými stranami, ktoré sme oslovili. Záujem z našej strany o vecnú a konštruktívnu debatu je. Vyslali sme relevantným politikom uchádzajúcim sa o priazeň voličov signál, že sme tu, že chceme poznať predstavy politických strán o ďalšom smerovaní agropotravinárstva. Najmä ich však chceme informovať o skutočných problémoch poľnohospodárov a potravinárov, ktoré štát, výkonná a zákonodarná moc, musí v dohľadnej dobe riešiť, ak tu nechceme mať o pár rokov zatvorené spracovateľské podniky, na poliach len pár plodín a obchody preplnené zahraničným tovarom. Navyše, voličský potenciál skupiny obyvateľstva, ktorá priamo pracuje alebo má veľmi blízko k poľnohospodárstvu a potravinárstvu, je veľký.

Budeme sledovať, s akými výsledkami sa voľby skončia, ktoré strany zostavia vládu, aké bude jej programové vyhlásenie a najmä, kto bude na čele rezortného ministerstva. Pracujeme na tom, aby sme mohli novej vláde prezentovať spoločnú predstavu samosprávy.

• **Hlavný odkaz budúcej vláde, prípadne budúceho ministrovi pôdohospodárstva?**

Ak chceme pohnúť veci dopredu, agropotravinárstvo sa musí stať prioritou budúcej vlády nielen na papieri – to je základom všetkého. Tú prioritu si musí osvojiť vláda ako celok, nielen nový minister. Presadzovať systémové zmeny vo vláde, ktoré nemá vytýčený proagrárny smer, je väčšinou beh na dlhé trate s veľmi neistým koncom.

Ak sa bude chcieť budúca vláda uberať cestou výraznej podpory iných odvetví národného hospodárstva, chceme to vedieť. Spolupráca s poľnohospodármi a potravinármi, skutočná, nie deklarovaná podpora odvetvia a systémové opatrenia v mnohých oblastiach – od stabilnej štátnej pomoci a podpory špeciálnej rastlinnej výroby, živočíšnej výroby, cez riadenie rizík s obrovským

dôrazom na podporu spracovateľského priemyslu - to je cesta, ktorou sa musíme uberať aj v nasledujúcich rokoch.

- **Je isté, že tento rok bude zlomový. Ovplyvnia ho udalosti na domácej scéne, ktorej budú kralovať parlamentné voľby. Ovplyvnia ho aj práce v Bruseli na príprave novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Čo nesmieme podceňiť?**

„Nesmieme podceňiť najmä výšku štátnej pomoci, ktorá vo veľkej miere prispieva k stabilite podnikateľského prostredia v situácii, keď z európskych zdrojov neprúdi rovnaká výška platieb do jednotlivých členských krajín EÚ. Ťažko sa podniká na jednotnom európskom trhu, keď na nerovnaké finančné podmienky doplácame našou konkurencieschopnosťou. Rovnako nesmieme zanedbať ani to, kam budeme smerovať zdroje. Prečo máme tak devastujúce pasívne saldo zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami? Prečo stagnuje spracovateľský priemysel a sme vývozcami najmä suroviny, ktorú nám v zahraničí s benefitom pre iné národné ekonomiky spracovávajú cudzie ruky? Prečo sme v minulosti premrhali dve programovacie obdobia a prečo sme z programu rozvoja vidieka nerozdelili európske zdroje koncepcijnejšie a spravodlivejšie? Otázok, ktoré sa začínajú slovom „prečo“, by mohli byť desiatky.

Dnes sa nachádzame na križovatke, ktorá rozhodne, či pôjdeme cestou vyššej potravinovej sebestačnosti a prebudenia slovenského výrobného potenciálu v chlebovom odvetví alebo či budeme len nemo prešlapovať z miesta na miesto a strkať hlavu do piesku pred množiacimi sa problémami.

Európska únia nečaká, či a kedy sa prebudíme. Ona ako celok musí konkurovať okolitému svetu. Poľahky zvládne našu neschopnosť alebo nezáujem produkovať vlastné slovenské potraviny, dokonca zásobovanie nášho trhu zahraničnými potravinami s radosťou na seba prevezme.

Naša cesta oživiť domáce agropotravinárstvo preto musí byť jasná, rovná a najmä úprimná. Aby nám budúce generácie nedávali prívlastky, za ktoré sa budeme hanbiť."

